

**PROGNOZA ODDZIAŁYWANIA NA ŚRODOWISKO
PROJEKTU PROGRAMU OCHRONY ŚRODOWISKA
DLA GMINY OPOCZNO**

Piotrków Trybunalski- Opoczno

Lipiec 2009

Zespół autorski:

mgr inż. Olga Kaszewska	
inż. Magdalena Jaskółowska	
mgr inż. Elżbieta Mikuła	

Spis treści

1. Wstęp.....	4
2. Metodyka sporządzania prognozy oddziaływania projektu gminnego planu gospodarki odpadami na środowisko.....	4
3. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami	6
4. Diagnoza stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu	9
5. Diagnoza stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem	13
6. Identyfikacja problemów ochrony środowiska istniejących z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych.....	13
7. Identyfikacja celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym lub krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu.....	14
8. Identyfikacja przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko.....	22
8.1. Znaczące oddziaływanie pozytywne na środowisko	22
8.2. Znaczące oddziaływanie negatywne na środowisko	22
8.2.1. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne	23
8.2.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne.....	23
8.2.3. Oddziaływanie na gleby	23
8.2.4. Oddziaływanie na warunki akustyczne	23
8.2.5. Oddziaływanie na przyrodę i obszary chronione	24
8.2.6. Oddziaływanie na krajobraz	24
8.2.7. Oddziaływanie na zabytki.....	24
9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu	26
10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub współczesnej wiedzy	27
11. Informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu.	27
12. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko	28
13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym	28
14. Wykorzystane materiały.....	29

Spis tabel

Tabela 1

Analiza zgodności priorytetów projektu POŚ z krajowymi dokumentami strategicznymi

Tabela 2

Identyfikacja najważniejszych skutków dla środowiska i obszarów narażonych na zmiany i oddziaływania związane z realizacją POŚ

1. Wstęp

Na podstawie art. 46 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227) Programy Ochrony Środowiska wymagają przeprowadzenia strategicznej oceny oddziaływania na środowisko.

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przez właściwy organ administracji odbywa się w oparciu o „Prognozę oddziaływania na środowisko”.

Głównym celem dokumentu jest identyfikacja oddziaływania na środowisko realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska (zwanego dalej POŚ lub Programem).

Zakres Prognozy zgodny jest z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227) oraz pismem Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi znak: RDOŚ-10-WSI-o-6625/318/2009/sś z dnia 15 lipca 2009 r.

2. Metodyka sporządzania prognozy oddziaływania projektu gminnego planu gospodarki odpadami na środowisko

Prognoza oddziaływania na środowisko została sporządzona na podstawie art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227), zgodnie, z którym:

1. zawiera:

- informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami,
- informacje o metodach zastosowanych przy sporządzeniu prognozy,
- propozycje dotyczące przewidywanych metod analizy skutków realizacji postanowień projektowanego dokumentu oraz częstotliwości jej przeprowadzenia,
- informacje o transgranicznym oddziaływaniu na środowisko,
- streszczenie sporządzone w języku niespecjalistycznym,

2. określa, analizuje, ocenia:

- istniejący stan środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu,
- stan środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem,

- istotne problemy z punktu widzenia realizacji projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów podlegających ochronie na podstawie ustawy z dnia 16 kwietnia 2004 r. o ochronie przyrody,
- cele ochrony środowiska ustanowione na szczeblu międzynarodowym, wspólnotowym i krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowywania dokumentu,
- przewidywane znaczące oddziaływania, w tym oddziaływania bezpośrednie, pośrednie, wtórne, skumulowane, krótkoterminowe, średnioterminowe, długoterminowe, stałe i chwilowe oraz pozytywne i negatywne, na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru, a także na środowisko, a w szczególności na: różnorodność biologiczną, ludzi, zwierzęta, rośliny, wodę, powietrze, powierzchnię ziemi, krajobraz, klimat, zasoby naturalne, zabytki, dobra materialne, z uwzględnieniem zależności między tymi elementami środowiska i między oddziaływaniami na te elementy,

3. przedstawia:

- rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą, negatywnych oddziaływań na środowisko, mogących być rezultatem projektowanego dokumentu, w szczególności na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru,
- biorąc pod uwagę cele i geograficzny zasięg dokumentu na cele i przedmiot ochrony obszaru Natura 2000 oraz integralność tego obszaru – rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru albo wyjaśnienie braku rozwiązań alternatywnych, w tym wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub luk we współczesnej wiedzy.

Zgromadzono dane dotyczące planowanych działań z zakresu ochrony środowiska oraz odniesiono do stanu środowiska na terenie gminy. Na tej podstawie zidentyfikowano możliwe skutki oddziaływania na środowisko realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska Gminy Opoczno.

Prognozę sporządzono przy zastosowaniu metod opisowych dotyczących charakterystyki zasobów środowiska poddanych oddziaływaniu, analiz jakościowych opartych na dostępnych danych państwowego monitoringu środowiska oraz identyfikacji i wartościowaniu skutków przewidywanych zmian w środowisku z zastosowaniem metod sieciowych i macierzy oddziaływań.

3. Informacje o zawartości, głównych celach projektowanego dokumentu oraz jego powiązaniach z innymi dokumentami

Program Ochrony Środowiska dla Gminy Opoczno został sporządzony w sposób zgodny z Polityką Ekologiczną Państwa oraz wymogami określonymi w ustawie z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo Ochrony Środowiska. Zawiera on również ustalenia Wojewódzkiego Programu Ochrony Środowiska dla Województwa Łódzkiego oraz POŚ dla Powiatu Opoczyńskiego. Integralną część Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Opoczno stanowi Plan Gospodarki Odpadami.

Program określa:

- 1) cele ekologiczne,
- 2) priorytety ekologiczne,
- 3) rodzaj i harmonogram działań proekologicznych, środki niezbędne do osiągnięcia celów,
- 4) mechanizmy prawno-ekonomiczne i środki finansowe.

W dokumencie scharakteryzowano gminę oraz przedstawiono aktualny stan środowiska oraz zasobów naturalnych. Opisano w nim:

- warunki środowiska geograficznego, klimat,
- użytkowanie rolnicze terenu (jakość gleb, produkcja roślinna i zwierzęca),
- przyrodę ożywioną,
- obszary ograniczonego użytkowania,
- zasoby kopalin,
- stosunki wodne i jakość wód (wody podziemne i powierzchniowe, wodociągi i kanalizacja),
- jakość powietrza,
- hałas, pole elektromagnetyczne,
- odnawialne źródła energii,
- awarie przemysłowe i inne nadzwyczajne zagrożenia dla środowiska.

Najważniejsze w gminie Opoczno są działania w zakresie poprawy infrastruktury polegające na budowie kanalizacji sanitarnej, oczyszczalni ścieków, Zakładu Zagospodarowania Odpadów (zwanego dalej ZZO) i obwodnicy miasta Opoczna oraz przebudowie ujęcia wody.

W oparciu o istniejący stan środowiska przedstawione zostały standardy jakości środowiska, tendencje przeobrażeń środowiska i podstawowe kierunki i zakres działań w ochronie środowiska, w tym cele ekologiczne na lata 2008 – 2011, polegające przede wszystkim na:

- zachowaniu różnorodności biologicznej,
- wzbogaceniu i racjonalnej eksploatacji zasobów leśnych,
- ochronie gleby,
- ochronie wód,

- ☑ ochronie zasobów kopalin,
- ☑ ochronie powietrza i ochronie przed hałasem,
- ☑ ochronie przed promieniowaniem elektromagnetycznym,
- ☑ gospodarce odpadami,
- ☑ zmniejszeniu energochłonności gospodarki oraz zapewnieniu bezpieczeństwa chemicznego i biologicznego.

W harmonogramie rzeczowo-finansowym wyznaczono cele ekologiczne i kierunki działań będące odzwierciedleniem polityki ekologicznej gminy.

Program, jako dokument planistyczny, służyć będzie jako wskaźnik działań, które należy wdrażać na terenie gminy Opoczno w celu osiągnięcia określonych w Polityce Ekologicznej Państwa założeń.

Harmonogram realizacji przedsięwzięć zaplanowanych do końca 2009 roku:

- przebudowa targowisk miejskich przy ul. Al. Sportowej i Piotrkowskiej w Opocznie wraz z przebudową dróg Al. Sportowa, ul. Wąska, studium wykonalności, wniosek aplikacyjny,
- budowa placów zabaw przy ul. Partyzantów 38b, M. C. Skłodowskiej, Kossaka 16, Norwida 1 a, Al. Dąbrówki, Rolnej (wraz z projektem technicznym zwanym dalej PT),
- przebudowa Patio wraz z termomodernizacją MDK w Opocznie, studium wykonalności, wniosek,
- budowa świetlic wiejskich i boisk sportowych w gminie Opoczno,
- przebudowa dróg gminnych,
- drogi publiczne gminne (budowa oraz projekty techniczne),
- budowa Sali gimnastycznej w SP w Biesowicach, dokończenie budowy ogrodzenia szkoły wraz ze studium wykonalności, wniosek aplikacyjny,
- przebudowa linii 15 Kv na osiedlu Milenijnym w Opocznie,
- przebudowa oświetlenia ulicznego w Woli Załęznej,
- rozbudowa strażnicy OSP w Dzielnej wraz z PT zagospodarowania terenu,
- świetlica przy ZSS nr 2 w Opocznie,
- budowa boiska sportowego przy ZSS nr 1 w Opocznie.

Harmonogram realizacji przedsięwzięć zaplanowanych do końca 2010 roku:

- renowacja i dobudowa Zalewu w Opocznie z przebudową jazu,
- przebudowa dróg osiedla bloków ul. Konopnickiej wraz z PT,
- przebudowa dróg osiedla Trąbki wraz z PT,
- przebudowa ulicy św. Marka, M. C. Skłodowskiej do ul. Inowłodzkiej wraz z PT,
- przebudowa dróg gminnych - studium wykonalności, wniosek aplikacyjny, kosztorysy, nadzór, promocja,
- projekt techniczny modernizacji drogi w m. Różanna wraz z odwodnieniem,

- przebudowa drogi Wola Załączna – Szkoła Podstawowa z przebudową mostu w Woli Załącznej wraz z PT,
- przebudowa drogi Strużno Wieś – Mroczków Duży,
- przebudowa drogi Brzostówek Kolonia,
- budowa ZZO w Różannie.

Harmonogram realizacji przedsięwzięć do końca 2015 roku:

- przebudowa ujęcia wody w Opocznie wraz z PT,
- budowa infrastruktury wodno-ściekowej na terenie gminy Opoczno,
- budowa oczyszczalni ścieków, kanalizacja sanitarna gminy Opoczno wraz z PT, raport oddziaływania na środowisko,
- modernizacja oczyszczalni ścieków w Opocznie wraz z PT,
- budowa kolektora deszczowego w Opocznie wraz z PT,
- jednostka realizująca projekt, dokumentacja przetargowa – pomoc techniczna, konsultant, inżynier kontraktu, promocja,
- budowa kanalizacji sanitarnej w gm. Opoczno – I etap, zlewnia Libiszów, studium wykonalności, dokumentacja techniczna, zarządzanie projektem, promocja,
- rewitalizacja miasta Opoczno – koncepcja programowo-przestrzenna dokumentacja techniczna,
- budowa zespołu rekreacyjno-sportowego przy Krytej Pływalni w Opocznie,
- budowa dróg dojazdowych do Opoczyńskiej Strefy Przemysłowej, sieci wodociągowej oraz kanalizacji sanitarnej,
- budowa dróg osiedla Milenijnego z oświetleniem ulicznym wraz z PT,
- przebudowa dróg osiedla Kolejowego wraz z PT,
- przebudowa dróg ul. Graniczna, Kolbego, Słoneczna, Jana Pawła II, Staszica Kolejowa wraz z PT,
- przebudowa ul. Cicha, Partyzantów, Janasa, Limanowskiego, Przedszkolna, Zjazdowa, Szpitalna, pl. Kilińskiego, Garncarska, Kołomurna, Piaseczna, Blonie,
- budowa dróg osiedla Ustronie, Piastowskie, Norwida-Konopnickiej, ulic: Kwiatowa, Liliowa, Narcyzowa, Krokusowa, Różana, Skrzyż. Św. Mateusza z ul. Inowłodzką, Towarowa, Nowa, Tesławskiego,
- budowa ul. Jana Pawła II wraz z PT,
- budowa obwodnicy miasta Opoczno.

Kontrola realizacji programu polega na ocenie i analizie następujących elementów:

- 1) stopnia wykonania działań,
- 2) stopnia realizacji przyjętych celów,
- 3) rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami a ich wykonaniem,

4) przyczyny tych rozbieżności.

Oceny postępów we wdrażaniu programu w zakresie przedsięwzięć na lata 2008– 2011 będzie dokonywał Urząd Miasta poprzez wyznaczonego w tym celu koordynatora wdrażania programu. Co dwa lata będzie wykonywany raport z wykonania programu, na podstawie którego określona zostanie aktualizacja programu. Również co dwa lata będą oceniane przedsięwzięcia przewidziane na lata 2012 – 2015.

Powyższa procedura pozwoli na spełnienie wymagań ustawy „Prawo ochrony środowiska” dotyczących okresu na jaki przyjmowany jest gminny program ochrony środowiska i systemu raportowania o stanie realizacji programu.

Tak więc do działań kontrolujących należy realizację programu należą:

- 1) ocena postępów we wdrażaniu programu ochrony środowiska – co roku,
- 2) raport z wykonania programu – co dwa lata,
- 3) aktualizacja programu – co cztery lata.

4. Diagnoza stanu środowiska oraz potencjalne zmiany tego stanu w przypadku braku realizacji projektowanego dokumentu

Program Ochrony Środowiska Gminy Opoczno zawiera szczegółową charakterystykę i diagnozę stanu środowiska. Została w nim przeprowadzona tam bardzo szeroka analiza zawierająca m.in.:

- ✓ opis zasobów i walorów środowiska przyrodniczego,
- ✓ wykaz i charakterystykę źródeł zagrożeń środowiska,
- ✓ opis stanu jakościowego środowiska i jego odporności na presję wynikającą z działalności gospodarczej człowieka.

W niniejszej „Prognozie” zwrócono szczególną uwagę na te elementy uwarunkowań przyrodniczych, które rzutować powinny na konstrukcję zasad, kierunków i planowanych rozwiązań w sferze ochrony środowiska na obszarze gminy.

Analiza uwarunkowań związanych z ochroną przyrody i krajobrazu zawarta w Programie Ochrony Środowiska wykazała, że na terenie gminy znajdują się następujące obszary chronione:

- ✓ Spalski Park Krajobrazowy, który wchodzi w skład Zespołu Nadpilicznych Parków Krajobrazowych.
- ✓ Obecnie projektowany Spalsko-Sulejowski Obszar Chronionego Krajobrazu, który będzie znajdował się w północno-zachodniej części gminy Opoczno.
- ✓ Użytki ekologiczne: Kraśnica, Mroczków Duży, Bukowiec Opoczyński oraz Januszewice.

Udział lasów i gruntów leśnych z powierzchni 5584,2 ha stanowi 29% powierzchni. Z tego obszaru jedynie niewielka część znajduje się na terenie miasta Opoczno. Na terenie gminy istnieje 9 zieleńców o łącznej powierzchni 4,6 ha oraz 3,3 ha zieleni ulicznej.

W 2007 r. wody rzeki Drzewiczki i Wąglanki zaklasyfikowano do III klasy czystości. Analiza wyników monitoringu nie wykazała, by zaistniały przypadki bezpośredniego oddziaływania obiektów ochrony środowiska na jakość wód powierzchniowych.

Na obszarze gminy Opoczno użytkowe zasoby wód podziemnych związane są głównie z czwartorzędowym oraz jurajskim, lustrem wodonośnym. Stanowią one bazę dla większości ujęć komunalnych oraz studni indywidualnych. Obszar gminy leży w zasięgu Głównego Zbiornika Wód Podziemnych. Jest to zbiornik o charakterze szczelinowo - krasowym, szacunkowych zasoby dyspozycyjnych 115 tys. m³/d, średniej głębokości ujęć wód podziemnych poniżej 100 m.

Zasoby glebowe Opoczna są bardzo zróżnicowane przestrzennie. Na terenie gminy istnieją trzy główne kompleksy gleb:

- gleby wykształcone na podłożu węglanowym - rędziny, gleby rdzawe należące do IV-V klasy bonitacyjnej,
- gleby wykształcone na piaszczysto-gliniastym podłożu wysoczyzny morenowej - gleby bielice, pseudobielice i płowe należące do III-V klasy bonitacyjnej;
- gleby wykształcone na osadach rzecznych i organicznych w dolinie rzek Wąglanki i Drzewiczki - gleby torfowe i murszowe przeważnie IV-V klasy.

Na terenie gminy Opoczno gleby niskich klas bonitacyjnych stanowią niestety ponad 50% powierzchni gruntów ornych, jednak zanieczyszczenie gleb w gminie jest niskie i nie stanowi bariery w ich rolniczym użytkowaniu. Jednostkowe i niewielkie powierzchniowo obszary gleb zanieczyszczone różnymi substancjami chemicznymi związane są z otoczeniem głównych tras komunikacji drogowej oraz niektórych zakładów przemysłowych.

Jednym z głównych źródeł zanieczyszczeń powietrza są lokalne kotłownie oraz ogrzewanie piecowe. Istniejący sposób zaopatrzenia w ciepło zaspakaja potrzeby mieszkańców w tym względzie. Wykorzystywanie w trakcie spalania paliwa stałego stanowi niewątpliwie źródło emisji substancji szkodliwych dla środowiska naturalnego i człowieka. Poważnym źródłem przyczyniającym się do pogorszenia jakości powietrza są także drogi o coraz większym natężeniu ruchu, a tym samym dużym stężeniu spalin.

Do Opoczna docierają także zanieczyszczenia z Aglomeracji Łódzkiej. Sprzyjają temu wiatry północne i północno-zachodnie. W celu wzmocnienia systemu oceny jakości powietrza prowadzone są pomiary stężeń SO₂ i NO₂ metodą pasywnego poboru prób. Całoroczne pomiary stężeń zanieczyszczeń powietrza wykonywane były na terenie Opoczna - w punkcie pomiarów stężeń 24-godzinnych przy Placu Kościuszki oraz w 4 punktach pomiarów pasywnych.

Zmierzone przez WSSE przy Placu Kościuszki 24-godzinne stężenia dwutlenku siarki nie przekraczały poziomu dopuszczalnego D24. Tak jak w innych miastach, w Opocznie najwyższe stężenia dwutlenku siarki występowały w rejonach gęstej staromiejskiej zabudowy (rejon ulic Piwnej i Piasecznej) lub zabudowy jednorodzinnej (rejon ulic Sienkiewicza i Matejki).

Założone w POŚ działania niewątpliwie wpłyną korzystnie na stan środowiska na terenie gminy Opoczno. Jednak realizacja konkretnych działań naprawczych lub budowa nowych instalacji może niekorzystnie oddziaływać na środowisko. Z tego też względu należy zwrócić szczególną uwagę na procesy projektowania inwestycji, wybór technologii i przeprowadzenie bardzo dokładnej analizy oddziaływania na środowisko planowanej budowy. W trakcie projektowania inwestycji należy rozważyć różne warianty wykonania tej inwestycji, w tym warianty technologiczne i wybrać ten, który w najmniejszym stopniu będzie negatywnie oddziaływał na środowisko. Ponadto bardzo ważny będzie poziom merytoryczny wydawanych pozwoleń zintegrowanych, a na etapie eksploatacji właściwa kontrola i określony poziom systemów monitorowania i ich pracy.

Należy przy tym zadbać, aby na etapie budowy nowych instalacji podjąć takie działania i środki, które spowodują, że realizowany projekt jak najmniejszym stopniu będzie oddziaływał na środowisko a tym samym zdrowie ludzi.

Wnioski monitoringu stanu środowiska, w którego zakresie badano: powietrze, opady atmosferyczne, wody powierzchniowe i podziemne (2007 rok):

- gmina Opoczno, ze względu na monitoring jakości powietrza, zmierzone 24-godzinne stężenia dwutlenku siarki nie przekraczały poziomu dopuszczalnego D24, najwyższe stężenia dwutlenku siarki występowały w rejonach gęstej staromiejskiej zabudowy oraz zabudowy jednorodzinnej;
- wg monitoringu wód rzeki Drzewiczka oraz Wąglanka zostały zakwalifikowane do III klasy jakości wód – wody zadowalającej jakości (spełniające wymagania dla wód powierzchniowych wykorzystywanych do spożycia po typowym uzdatnieniu fizycznym i chemicznym, wykazujące niewielki wpływ oddziaływań antropogenicznych);
- jakość wód podziemnych (punkt badawczy Opoczno) zakwalifikowano na podstawie zawartości azotanów i wapnia do III klasy jakości;
- badania hałasu wykazały, że głównym źródłem uciążliwości akustycznej dla mieszkańców terenów położonych przy głównych trasach przelotowych jest ruch tranzytowy; stwierdzono także przekroczenia dopuszczalnego hałasu występujące przy obiektach szkolnych, szpitalnych i niektórych budynkach mieszkalnych;
- nie prowadzono badań promieniowania pól elektromagnetycznych;
- na terenie gminy Opoczno gleby niskich klas bonitacyjnych stanowią powyżej 50% powierzchni gruntów ornych.

Zestawienie elementów w zakresie ochrony środowiska na terenie gminy Opoczno:

POZYTYWNE

- ✓ budowa oczyszczalni ścieków oraz systematyczna budowa kanalizacji sanitarnej,
- ✓ poprawa jakości wody dzięki przebudowie ujęcia wody,
- ✓ obecność składowiska odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne w miejscowości Różanna – Karwice (pozwolenie zintegrowane do 28 maja 2012 r.),
- ✓ świadomość ekologiczna mieszkańców (jednak dalsza edukacja ekologiczna jest konieczna).

NEGATYWNE

- ✓ zły stan techniczny dróg,
- ✓ brak obwodnicy miasta Opoczno powodujący uciążliwość akustyczna dróg tranzytowych oraz występowanie przekroczeń dopuszczalnego poziomu hałasu przy obiektach szkolnych, szpitalnych i niektórych budynkach mieszkalnych,

Skutki braku realizacji założeń POŚ:

- ✓ niska świadomość ekologiczna mieszkańców, którzy nie zostali do tej pory objęci programem edukacyjnym (np. najmłodszy uczniowie),
- ✓ zanieczyszczenie gleb i wód na skutek nieuregulowanej gospodarki wodno-ściekowej,
- ✓ zła jakość wody pitnej, mogąca powodować choroby ludności,
- ✓ niskie wskaźniki efektywności oczyszczania ścieków w przypadku,
- ✓ znaczne zużycie energii w przypadku nie przeprowadzenia termomodernizacji obiektów,
- ✓ znaczna emisja hałasu spowodowana poruszaniem się pojazdów po drogach będących w złym stanie technicznym, utrudnienia w komunikacji dla mieszkańców miasta z powodu braku jego obwodnicy,
- ✓ zwiększona emisja pyłów i gazów do atmosfery, pogorszenie jakości powietrza, wód powierzchniowych i podziemnych, gleby, straty w bioróżnorodności na skutek spalania odpadów w paleniskach domowych oraz niewłaściwego postępowania z odpadami zawierającymi azbest,
- ✓ nadmierne wykorzystywanie zasobów naturalnych – nie stosowanie w procesach produkcyjnych technologii wykorzystujących odpady jako surowiec, technologii małodopadowych czy obiegów zamkniętych,
- ✓ niszczenie zasobów leśnych,
- ✓ degradacja krajobrazu poprzez nieodnawianie istniejących obiektów,
- ✓ negatywne oddziaływanie na wszystkie komponenty środowiska poprzez niewłaściwe postępowanie z wytwarzanymi odpadami niebezpiecznymi.

Te i wiele innych argumentów jednoznacznie przemawiają za realizacją utworzonego Programu Ochrony Środowiska Gminy Opoczno.

Brak realizacji założeń POŚ jest sprzeczny z zapisami Polityki Ekologicznej Państwa.

5. Diagnoza stanu środowiska na obszarach objętych przewidywanym znaczącym oddziaływaniem

Przewiduje się, że znaczącym oddziaływaniem zostanie objęty cały teren gminy Opoczno. W większości będzie to oddziaływanie pozytywne. Potwierdzają to przykłady takie, jak: poprawa jakości wody poprzez przebudowę ujęcia, termomodernizacja budynków, budowa kanalizacji sanitarnej poprawa jakości szlaków komunikacyjnych. W niektórych przypadkach oprócz oczywistych korzyści z podjętych działań pojawi się oddziaływanie negatywne. Jednak przy wykorzystaniu najlepszych technologii możliwe jest ograniczenie niekorzystnego wpływu tych obiektów na środowisko zarówno na etapie budowy jak i eksploatacji. Negatywne oddziaływanie w większości przypadków zostanie ograniczone jedynie do terenu zajętego przez ten obiekt.

Znaczące oddziaływania (wskazane w rozdziale 9) dotyczą obszaru całej gminy, stąd diagnoza stanu środowiska obszarów przez nie objętych, również zawiera się we: wnioskach monitoringu stanu środowiska, w którego zakresie badano: powietrze, opady atmosferyczne, wody powierzchniowe i podziemne (rozdział 4).

6. Identyfikacja problemów ochrony środowiska istniejących z punktu widzenia projektowanego dokumentu, w szczególności dotyczące obszarów chronionych

Punktem wyjścia dla określenia głównych obszarów problemowych związanych z realizacją przedmiotowego Programu była diagnoza stanu środowiska w gminie, która zasygnalizowała uwarunkowania i problemy, na które należało zwrócić szczególną uwagę przy konstruowaniu POŚ. Większość z nich została w nim uwzględniona. Najważniejsze problemy ochrony środowiska zidentyfikowane na terenie gminy:

- zanieczyszczenia wód powierzchniowych,
- niewystarczająco rozbudowana sieć kanalizacyjna,
- degradacja gleb i powierzchni ziemi,
- hałas komunikacyjny,
- niewykorzystywanie energii odnawialnej,
- pojawiające się ciągle dzikie składowiska.

7. Identyfikacja celów ochrony środowiska ustanowionych na szczeblu międzynarodowym lub krajowym, istotne z punktu widzenia projektowanego dokumentu oraz sposoby, w jakich te cele i inne problemy środowiska zostały uwzględnione podczas opracowania dokumentu

Podstawę rozwiązań prawnych obowiązujących w Polsce, stanowią przede wszystkim:

- Polityka ekologiczna państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014, gdzie nadrzędnym, strategicznym celem jest zapewnienie bezpieczeństwa ekologicznego kraju (mieszkańców, zasobów przyrodniczych i infrastruktury społecznej) i tworzenie podstaw do zrównoważonego rozwoju społeczno - gospodarczego (projekt grudzień 2006).
- Strategia Gospodarki Wodnej została przyjęta przez Radę Ministrów w 2005 roku i określa podstawowe kierunki i zasady działania umożliwiające realizację idei trwałego i zrównoważonego rozwoju w gospodarowaniu zasobami wodnymi w Polsce.
- Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych, który określa przedsięwzięcia w zakresie budowy, rozbudowy zbiorczych sieci kanalizacyjnych oraz oczyszczalni ścieków komunalnych, a także terminy ich realizacji niezbędne dla realizacji zapisów Traktatu Akcesyjnego, który został zatwierdzony przez Radę Ministrów w 2003 roku.
- Celem nadrzędnym Krajowej strategii ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań przyjętej przez Radę Ministrów w 2003 roku jest zachowanie całego rodzimego bogactwa przyrodniczego oraz zapewnienie trwałości i możliwości rozwoju wszystkich poziomów jego organizacji (wewnątrzgatunkowego, międzygatunkowego i ponadgatunkowego).
- Polityka Leśna Państwa, przyjęta przez Radę Ministrów w 1997 roku, której nadrzędnym jest wyznaczenie kompleksu działań kształtujących stosunek człowieka do lasu, zmierzających do zachowania w zmieniającej się rzeczywistości przyrodniczej i społeczno-gospodarczej warunków do trwałej w nieograniczonej perspektywie czasowej wielofunkcyjności lasów, ich wszechstronnej użyteczności i ochrony oraz roli w kształtowaniu środowiska przyrodniczego zgodnie z obecnymi i przyszłymi oczekiwaniami społeczeństwa.
- W zakresie gospodarki odpadami cel nadrzędny do realizacji wyznacza Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010 zatwierdzony przez Radę Ministrów w 2006 roku. Jest to dojście do systemu gospodarki odpadami zgodnego z zasadami zrównoważonego rozwoju, w którym w pełni realizowane są zasady gospodarowania odpadami, a w szczególności zasada postępowania z odpadami zgodnie z hierarchią gospodarki odpadami, czyli po pierwsze zapobiegania i minimalizacji ilości wytwarzanych odpadów oraz ograniczania

ich właściwości niebezpiecznych, a po drugie wykorzystywania właściwości materiałowych i energetycznych odpadów, a w przypadku gdy odpadów nie można poddać procesom odzysku ich unieszkodliwienie, przy czym składowanie generalnie traktowane jest jako najmniej pożądany sposób postępowania z odpadami.

- Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej definiuje cel nadrzędny jako zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5% w 2010 roku i do 14% w 2020 roku w strukturze zużycia nośników pierwotnych. Dokument rządowy przyjęty uchwałą Sejmu w 2001 roku.
- Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko projekt przyjęty przez Radę Ministrów 29 listopada 2006 roku, jako główny cel wskazano podniesienie atrakcyjności inwestycyjnej Polski i jej regionów poprzez rozwój infrastruktury technicznej przy równoczesnej ochronie i poprawie stanu środowiska, zdrowia, zachowaniu tożsamości kulturowej i rozwijaniu spójności kulturowej.

Powiązania pomiędzy projektem POŚ dla gminy Opoczno a innymi dokumentami krajowymi w zakresie ochrony środowiska ujęto w tabeli 1.

Tabela 1 Analiza zgodności priorytetów projektu POŚ z krajowymi dokumentami strategicznymi

Dokument strategiczny	Cele/działania dokumentu strategicznego	Główne kierunki działań ujęte w projekcie POŚ
Polityka ekologiczna państwa na lata 2007-2010 z uwzględnieniem perspektywy na lata 2011-2014	- wzmacnianie systemu zarządzania ochroną środowiska, - ochrona dziedzictwa przyrodniczego i racjonalne wykorzystanie zasobów przyrody, - zrównoważone wykorzystanie materiałów, wody i energii, - dalsza poprawa jakości środowiska i bezpieczeństwa ekologicznego dla ochrony zdrowia mieszkańców Polski, - ochrona klimatu.	Wszystkie kierunki działań
Strategia Gospodarki Wodnej	- zaspokojenie uzasadnionych potrzeb wodnych ludności i gospodarki przy poszanowaniu zasad zrównoważonego użytkowania wód, - osiągnięcie i utrzymanie dobrego stanu wód, a w szczególności ekosystemów wodnych i od wody zależnych, - podniesienie skuteczności ochrony przed powodzią i skutkami suszy.	Poprawa jakości wody pitnej poprzez rozwój i modernizację systemów wodociągowych. Ograniczenie ładunków zanieczyszczeń pochodzących ze źródeł przestrzennych (rozproszonych) oraz powierzchniowych i rolniczych. Zwiększenie stopnia retencji wód w ciekach wodnych. Likwidacja nieczynnych ujęć wody.

Prognoza oddziaływania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno

<p>Krajowy Program Oczyszczania Ścieków Komunalnych</p>	<p>- konieczność osiągnięcia standardów jakości ścieków odprowadzanych do środowiska z oczyszczalni ścieków, - zapewnienie 75% redukcji całkowitego ładunku azotu i fosforu w ściekach komunalnych, - wyposażenie aglomeracji w systemy kanalizacji zbiorczej lub stosowanie systemów indywidualnych, - odpowiednie zagospodarowanie w środowisku osadów powstających w oczyszczalniach ścieków.</p>	<p>Inwentaryzacja i likwidacja „dzikich” punktów zrzutu ścieków. Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w gminie, Pełne zagospodarowanie osadów ściekowych. Budowa oczyszczalni przydomowych w miejscach wskazanych w koncepcji gospodarki wodnościekowej. Likwidacja nieszczelnych zbiorników bezodpływowych stanowiących potencjalne źródło zanieczyszczeń wód podziemnych. Ochrona zasobów wód podziemnych. Ochrona wód w zlewniach. Podejmowanie działań ograniczających wpływ zanieczyszczeń obszarowych na zasoby wodne.</p>
<p>Krajowa strategia ochrony i umiarkowanego użytkowania różnorodności biologicznej wraz z programem działań</p>	<p>- rozpoznawanie i monitorowanie stanu różnorodności biologicznej oraz istniejących i potencjalnych zagrożeń, - usuwanie lub ograniczanie aktualnych i potencjalnych zagrożeń różnorodności biologicznej, - zachowanie i/lub wzbogacanie istniejących oraz odtwarzanie zanikłych elementów różnorodności biologicznej, - integracja działań na rzecz ochrony różnorodności biologicznej z działaniami ważnych dla tej ochrony sektorów gospodarki, administracji publicznej i społeczeństwa (w tym organizacji pozarządowych).</p>	<p>Zwiększenie skuteczności narzędzi planistycznych jako narzędzia ochrony przyrody i krajobrazu. Zwiększenie powierzchni terenów objętych ochroną prawną oraz wzmocnienie ciągłości i spójności przestrzennej systemu obszarów chronionych w granicach gminy. Uwzględnienie koncepcji systemu europejskiej sieci obszarów chronionych Natura 2000. Wzmocnienie ochrony gatunkowej roślin i zwierząt. Wspieranie rolnictwa ekologicznego, w tym wspieranie tradycyjnych praktyk rolniczych na terenach przyrodniczo cennych w celu utrzymania urozmaiconego krajobrazu rolniczego. Ochrona i renaturalizacja ciągów i połączeń ekologicznych ze szczególnym uwzględnieniem dolin rzecznych. Bieżąca ochrona obszarów i obiektów prawnie chronionych. Rygorystyczne przestrzeganie wymagań ochrony przyrody w odniesieniu do obiektów turystycznych i rekreacyjnych w aspekcie walorów przyrodniczych. Ustanawianie użytków ekologicznych i zespołów przyrodniczo-krajobrazowych na terenach rolniczych, gdzie występują pozostałości ekosystemów i cennych fragmentów krajobrazów. Opracowanie planów ochrony siedlisk gatunków, które są zagrożone. Selektywny dostęp do terenów cennych przyrodniczo oraz ochrona tych terenów przed zainwestowaniem i tzw. dzikim zagospodarowaniem. Promowanie zachowań zgodnych z zasadami ochrony przyrody i krajobrazu. Rozwój sieci szlaków turystycznych i przyrodniczych ścieżek dydaktycznych. Monitoring ruchu turystycznego, szczególnie na obszarach chronionych. Zachowanie tradycyjnych praktyk gospodarczych na terenach cennych</p>

Prognoza oddziaływania Programu Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno

		<p>przyrodniczo. Wdrażanie programów rolno-środowiskowych. Utrzymanie tradycyjnych rozłogów pól, zadrzewień śródpolnych i małych zagłębień wraz z występującą florą.</p>
<p>Polityka Leśna Państwa</p>	<p>- powiększanie zasobów leśnych kraju, do 30% w 2020 roku i 33% w połowie XXI wieku, - sukcesywnie w miarę przekazywania do zalesienia gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa i osiągnięcia przestrzennie optymalnej struktury lasów w krajobrazie przez ochronę i pełne wykorzystanie produkcyjnych możliwości siedlisk, - polepszenie stanu zasobów leśnych i ich kompleksową ochronę, - reorientację zarządzania lasami z poprzedniej dominacji modelu surowcowego na model proekologicznej i zrównoważonej ekonomicznie, wielofunkcyjnej gospodarki leśnej.</p>	<p>Powiększanie i ochrona zasobów leśnych i dostosowanie lasów i leśnictwa do wypełniania różnych funkcji przyrodniczych i społecznych. Podniesienie powszechnej świadomości funkcji lasów oraz celów i zadań trwałego i zrównoważonego leśnictwa. Zalesianie terenów nieprzydatnych rolniczo, Tworzenie spójnych kompleksów leśnych szczególnie w obszarze korytarzy ekologicznych i wododziałów. Lokalizacja zalesień i zadrzewień zgodnie z planami zagospodarowania. Stały monitoring środowiska leśnego w celu przeciwdziałania stanom niepożądanym (pożary, choroby, szkody przemysłowe). Rozszerzenie usług doradczych, informacji i szkoleń dla właścicieli lasów. Poprawa rozpoznania zasobów różnorodności biologicznej w lasach. Racjonalne przeznaczanie obszarów leśnych na cele nieleśne. Opracowanie i wdrażanie Regionalnego Programu Operacyjnego Polityki Leśnej Państwa. Odnowa zieleni dolin rzecznych.</p>
<p>Krajowy plan gospodarki odpadami 2010</p>	<p>- utrzymanie tendencji oddzielenia wzrostu ilości wytwarzanych odpadów od wzrostu gospodarczego kraju PKB, - zwiększenie udziału odzysku, w tym w szczególności odzysku energii z odpadów, zgodnego z wymaganiami ochrony środowiska, - zmniejszenie ilości wszystkich odpadów kierowanych na składowiska odpadów, - zamknięcie do końca 2009r. wszystkich krajowych składowisk niespełniających przepisów prawa, - wyeliminowanie praktyki nielegalnego składowania odpadów, Stworzenie kompleksowej bazy danych o wprowadzanych na rynek produktach i gospodarce odpadami.</p>	<p>Kwestie gospodarki odpadami zostały omówione szczegółowo w Planie Gospodarki Odpadami dla Gminy Opoczno</p>
<p>Strategia Rozwoju Energetyki Odnawialnej</p>	<p>- zwiększenie udziału energii ze źródeł odnawialnych w bilansie paliwowo-energetycznym kraju do 7,5% w 2010 roku i do 14% w 2020 roku w strukturze zużycia nośników pierwotnych.</p>	<p>Brak</p>
<p>Program operacyjny Infrastruktura i Środowisko</p>	<p>- gospodarka wodno-ściekowa, - gospodarka odpadami i ochrona powierzchni ziemi, - zarządzanie zasobami i</p>	<p>Rozbudowa sieci kanalizacyjnej w gminie. Ograniczenie skali oraz intensywności naturalnej i antropogenicznej erozji gleb, a także zakresu występowania jej negatywnych</p>

	<p>przeciwdziałanie zagrożeniom środowiska</p> <ul style="list-style-type: none"> - przedsięwzięcia dostosowujące przedsiębiorstwa do wymogów ochrony środowiska, - ochrona przyrody i kształtowanie postaw ekologicznych, - transport przyjazny środowisku, - infrastruktura energetyczna przyjazna środowisku 	<p>skutków. Racjonalne zużycie środków ochrony roślin i nawozów.</p> <p>Ochrona gleb przed degradacją i rekultywacja gleb zdegradowanych.</p> <p>Ochrona gleb przed negatywnym wpływem transportu i infrastruktury transportowej.</p> <p>modernizacja układu komunikacyjnego i Budowa obwodnicy miasta Opoczno.</p> <p>Podniesienie poziomu świadomości ekologicznej społeczeństwa w zakresie korzyści z zachowania różnorodności biologicznej i krajobrazowej.</p> <p>Preferowanie wprowadzania w budownictwie materiałów energooszczędnych.</p> <p>Wdrażanie nowoczesnych technologii, przyjaznych środowisku (BAT).</p> <p>Szerokie wprowadzenie energooszczędnych technologii i urządzeń w tych dziedzinach produkcji i usług, których aktywność zostanie utrzymana lub będzie wzrastać, a także szerokiego wprowadzenia takich technologii i urządzeń do stosowania w gospodarstwach domowych, instytucjach publicznych i obiektach użyteczności publicznej.</p>
--	---	---

Projekt POŚ dla gminy Opoczno jest zgodny również z założeniami Polityki ekologicznej państwa na lata 2009 – 2012 z uwzględnieniem perspektywy do roku 2016.

Zgodność POŚ dla Gminy Opoczno z celami wskazanymi w Programie Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego (POŚWŁ):

Jako nadrzędny cel Programu Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015 przyjęto cel strategiczny sformułowany w Strategii Rozwoju Województwa Łódzkiego na lata 2007-2015. Jest to poprawa warunków życia mieszkańców regionów poprzez poprawę jakości środowiska, likwidację zaniedbań w jego ochronie i racjonalne gospodarowanie jego zasobami.

Wyznaczono cel podstawowy i dwa cele uzupełniające w ramach, których sformowano 10 priorytetów, które mają zapewnić realizację celu nadrzędnego.

1. Ochrona zasobów wód podziemnych i powierzchniowych wraz z poprawą ich jakości oraz ochroną przed powodzią
2. Ochrona powierzchni ziemi i gleb przed degradacją
3. Ochrona i wzrost różnorodności biologicznej i krajobrazowej oraz wzrost lesistości
4. Racjonalna gospodarka odpadami
5. Poprawa jakości powietrza atmosferycznego
6. Redukcja emisji ponadnormatywnego hałasu
7. Ograniczenie możliwości wystąpienia poważnych awarii
8. Utrzymanie obowiązujących standardów w zakresie promieniowania elektromagnetycznego

9. Racjonalizacja wykorzystania materiałów i surowców

10. Kształtowanie postaw ekologicznych

Dla osiągnięcia wyznaczonych celów wskazano działania oraz zadania prowadzące do ich realizacji. Sformułowano następujące działania:

- ✓ racjonalne gospodarowanie zasobami wodnymi i zapewnienie dobrej jakości wody pitnej,
- ✓ ochrona przed zanieczyszczeniami ze źródeł punktowych i obszarowych,
- ✓ ochrona przed powodzią i skutkami suszy,
- ✓ ochrona gleb użytkowanych rolniczo przed degradacją,
- ✓ rekultywacja terenów zdegradowanych,
- ✓ ochrona różnorodności biologicznej,
- ✓ ochrona i zwiększenie zasobów leśnych,
- ✓ objęcie ochroną prawną obszarów i obiektów o największych walorach przyrodniczych,
- ✓ ograniczenie ilości wytwarzanych odpadów oraz stworzenie zintegrowanego systemu odzysku i unieszkodliwiania,
- ✓ eliminowanie uciążliwości związanych z niewłaściwym postępowaniem z odpadami,
- ✓ ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł punktowych, liniowych i powierzchniowych,
- ✓ wzrost wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- ✓ zwiększenie wykorzystania gazu ziemnego w przemyśle i gospodarce komunalnej,
- ✓ ograniczenie hałasu pochodzenie komunikacyjnego,
- ✓ ograniczenie skutków awarii przemysłowych i chemicznych,
- ✓ zapobieganie i ograniczanie skutków awarii związanych z przewozem materiałów niebezpiecznych szlakami drogowymi i kolejowymi,
- ✓ zachowanie stref bezpieczeństwa przy lokalizacji obiektów emitujących promieniowanie elektromagnetyczne,
- ✓ zmniejszenie materiałochłonności produkcji,
- ✓ racjonalna eksploatacja kopalni,
- ✓ edukacja ekologiczna,
- ✓ upowszechnianie informacji o środowisku.

Projekt POŚ dla gminy Opoczno jest zgodny również z celami wskazanymi w Programie Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego (POŚWŁ).

Zgodność POŚ dla Gminy Opoczno z założeniami POŚ Powiatu Opoczyńskiego

POŚ gminy Opoczno ma swój udział w realizacji celu nadrzędnego POŚ powiatu Opoczyńskiego: Osiągnięcie trwałego rozwoju Powiatu Opoczyńskiego i zwiększenie atrakcyjności Powiatu poprzez poprawę środowiska przyrodniczego i rozwój infrastruktury

Cele średniookresowe (na lata 2008-2011) zawarte w POŚ dla Powiatu Opoczyńskiego:

1. Osiągnięcie właściwych standardów wód powierzchniowych pod względem jakościowym
2. Zapewnienie mieszkańcom miasta dostępu do wody o odpowiedniej jakości i niezbędnej ilości
3. Ochrona ilościowa i jakościowa wód podziemnych
4. Rozwój i przebudowa infrastruktury ochrony środowiska (wodociągi i kanalizacja)
5. Ograniczenie emisji zanieczyszczeń z procesów technologicznych w zakładach przemysłowych
6. Ograniczanie wielkości emisji zanieczyszczeń komunikacyjnych
7. Ograniczenie emisji ze źródeł komunalnych, szczególnie niskiej emisji
8. Utrzymanie aktualnego poziomu hałasu w obszarach, gdzie sytuacja akustyczna jest korzystna
9. Ograniczenie poziomu hałasu emitowanego przez środki transportu w obszarach miejskich i wzdłuż głównych dróg (szczególnie na terenie miasta Opoczno)
10. Ograniczanie hałasu pochodzenia przemysłowego i robót budowlanych
11. Utrzymanie dotychczasowego stanu braku zagrożeń dla środowiska i mieszkańców ze strony promieniowania elektromagnetycznego
12. Utrzymywanie natężenia promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego poniżej poziomów dopuszczalnych lub co najwyżej na tym poziomie
13. Minimalizacja ryzyka wystąpienia poważnej awarii
14. Ochrona ludności powiatu przed skutkami poważnej awarii lub klęsk żywiołowych
15. Wzrost lesistości powiatu poprzez zalesianie nieużytków
16. Ochrona zasobów leśnych i poprawa kondycji przyrodniczej obszarów leśnych oraz ich otulin
17. Wspieranie działań zmierzających do poprawy zdrowotności i odporności drzewostanów
18. Poszukiwanie substytutów kopalin naturalnych
19. Minimalizacja negatywnego wpływu na środowisko przy eksploatacji kopalin
20. Rekultywacja terenów poeksploatacyjnych
21. Uaktualnianie informacji o zanieczyszczeniu gleb i gruntów
22. Zahamowanie procesów degradacji gleb i gruntów
23. Ograniczenie przeznaczania gruntów na cele nierolnicze i nieleśne – ochrona ilościowa
24. Wzrost świadomości społeczeństwa, głównie osób uprawiających ziemię, w zakresie zasad jej ochrony

Cele długookresowe (na lata 2012-2015) zawarte w POŚ dla Powiatu Opoczyńskiego:

1. Przywrócenie jakości wód powierzchniowych do wymaganych standardów oraz ochrona jakości i ilości wód podziemnych wraz z racjonalizacją ich wykorzystania.

2. Poprawa dotychczasowej jakości powietrza atmosferycznego na terenie powiatu poprzez ograniczenie emisji zanieczyszczeń ze źródeł przemysłowych, komunalnych i komunikacyjnych.
3. Obniżenie natężenia hałasu do obowiązujących prawnych standardów i ograniczanie uciążliwości akustycznych związanych z komunikacją i przemysłem na obszarach powiatu zagrożonych hałasem.
4. Ograniczanie oddziaływania na środowisko i monitoring promieniowania elektromagnetycznego niejonizującego.
5. Zapobieganie poważnym awariom przemysłowym i zagrożeniom naturalnym oraz eliminacja i minimalizacja skutków w razie ich wystąpienia
6. Wzbogacenie i racjonalna eksploatacja zasobów leśnych.
7. Efektywne wykorzystywanie eksploatowanych złóż, ochrona zasobów złóż nieeksploatowanych oraz rekultywacja terenów poeksploatacyjnych.
8. Racjonalne wykorzystanie gleb i gruntów wraz z ich ochroną i rekultywacją.
9. Zmniejszenie w perspektywie do roku 2010 wodochłonności produkcji przemysłowej o 50% w porównaniu z rokiem 1990.
10. Zmniejszenie zużycia energii w przeliczeniu na jednostkę krajowego produktu o 25% w roku 2010 w porównaniu z rokiem 2000 i o 50% w porównaniu z rokiem.
11. Zwiększenie do roku 2010 udziału źródeł odnawialnych w produkcji energii do 3,1% w roku 2005, 3,65 w roku 2006 i systematyczny wzrost do 7,5% w roku 2010.
12. Zwiększenie do roku 2010 wykorzystania energii z regionalnych źródeł odnawialnych o 100% w stosunku do roku 2000.
13. Ograniczenie do roku 2010 materiałochłonności produkcji 50% w stosunku do roku 1990.
14. Wycofanie z produkcji i użytkowania, bądź ograniczenie użytkowania substancji i materiałów niebezpiecznych (reglamentowanych przez dyrektywy UE i przepisy prawa międzynarodowego) (dotyczy substancji zawierających metale ciężkie, trwałe zanieczyszczenia organiczne oraz substancje niszczące warstwę ozonową).
15. Zwiększenie świadomości ekologicznej społeczeństwa powiatu opoczyńskiego, kształtowanie postaw proekologicznych jego mieszkańców oraz poczucia odpowiedzialności za jakość środowiska.

Po przeprowadzonej analizie zgodności stwierdzono, że projekt POŚ dla gminy Opoczno jest zgodny z celami i kierunkami działań dokumentów wyższego rzędu.

8. Identyfikacja przewidywanych znaczących oddziaływań na środowisko

Szczegółowa analiza oddziaływań na środowisko poszczególnych inwestycji możliwa będzie na etapie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć.

Po analizie POŚ określa się za znaczące oddziaływania:

8.1. Znaczące oddziaływanie pozytywne na środowisko

- wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców skutkujący ograniczeniem niepożądanych zachowań,
- gmina zakłada powierzenie zadań budowy i modernizacji obiektów wyspecjalizowanym firmom, gwarantującym odpowiedni poziom bezpieczeństwa ekologicznego,
- zmniejszenie zużycia zasobów naturalnych, zwiększenie wykorzystania odnawialnych źródeł energii,
- zachowanie czystych zasobów wód podziemnych, poprawa jakości wód powierzchniowych oraz zwiększenie atrakcyjności turystycznej wód powierzchniowych,
- poprawa jakości powietrza atmosferycznego,
- likwidacja zagrożenia wynikającego z niewłaściwego składowania odpadów, zwłaszcza na tzw. „dzikich” składowiskach,
- zachowanie potencjału gleb, przywrócenie walorów przyrodniczych terenów zdewastowanych i zdegradowanych, a więc i ograniczenia zanieczyszczenia gleby, zmniejszenie zagrożenia erozją,
- utrzymanie i przywrócenie zasobów i walorów przyrodniczych oraz osiągnięcie jak najlepszych efekty użytkowania w sposób zgodny z zasadami ochrony przyrody, bioróżnorodności i krajobrazu,
- rozbudowa oraz utrzymanie w dobrym stanie infrastruktury technicznej,
- polepszenie jakości życia mieszkańców.

8.2. Znaczące oddziaływanie negatywne na środowisko

Tymczasowe oddziaływania negatywne identyfikuje się w związku z etapami budowy czy rozbudowy obiektów służących ochronie środowiska: kanalizacji sanitarnej, deszczowej, oczyszczalni ścieków oraz ujęcia wody.

8.2.1. Oddziaływanie na powietrze atmosferyczne

Okresowe uciążliwości w rejonie miejsca budowy, związane są z ruchem samochodów dostawczych i pracą sprzętu ciężkiego. Ruch i praca sprzętu będą źródłem niezorganizowanej emisji zanieczyszczeń gazowych i pyłowych, takich jak: tlenek węgla, tlenki azotu, tlenki siarki, węglowodory aromatyczne, cząstki smoły i sadzy, metale ciężkie oraz gazy z podgrzanych asfaltów drogowych, pyły.

Gazy wydzielające się z mieszanek mineralno – bitumicznych mogą być szkodliwe dla zdrowia tylko przy dużych koncentracjach, ponieważ zawierają między innymi benzen i fenol; w asfaltach drogowych tych składników jest niewielka ilość. Oddziaływania występujące w fazie przebudowy są okresowe i krótkotrwałe; ustają po zakończeniu prac.

8.2.2. Oddziaływanie na wody powierzchniowe i podziemne

Inwestycje drogowe podczas eksploatacji, ze względu na niekontrolowane spływy wód opadowych i roztopowych z dróg stanowią zagrożenie dla zasobów wodnych. Głównymi zanieczyszczeniami są: zawiesiny ogólne, zanieczyszczenia organiczne (węglowodory alifatyczne, aromatyczne i WWA), metale ciężkie oraz chlorki.

W bezpośrednim sąsiedztwie planowanego Zakładu Zagospodarowania Odpadów (ZZO) nie występują zasoby wód powierzchniowych – nie identyfikuje się oddziaływania. Nawierzchnia placu ZZO powinna zostać wykonana w sposób szczelny ze zorganizowanym odbiorem wód opadowych i odcieków. Pozostałe obiekty zakładu, również powinny być uszczelnione w celu zabezpieczenia przed ściekami technologicznymi, deszczowymi i roztopowymi. Szczegółowe analizy powinny zostać przeprowadzone podczas oceny oddziaływania poszczególnych działań.

Czynności wykonywane na terenie oczyszczalni ścieków, ZZO oraz ujęcia wody powinny być wykonywane zgodnie z zatwierdzoną instrukcją eksploatacji obiektu.

8.2.3. Oddziaływanie na gleby

Okresowe uciążliwości w rejonie miejsca budowy, związane są z ruchem samochodów dostawczych i pracą sprzętu ciężkiego. Ruch i praca w/w sprzętu będą źródłem zanieczyszczeń gazowych i pyłowych. Oddziaływania te są okresowe i krótkotrwałe; znikają po zakończeniu prac. Nieodwracalne skutki są natomiast związane są z ewentualnym zajmowaniem gruntów rolniczych pod obiekty liniowe (np. drogi) czy obszarowe (np. tereny oczyszczalni ścieków).

8.2.4. Oddziaływanie na warunki akustyczne

Okresowe uciążliwości w rejonie miejsca budowy, związane są z ruchem samochodów dostawczych i pracą sprzętu ciężkiego. Ruch i praca w/w sprzętu będą źródłem hałasu i wibracji do środowiska. Oddziaływania występujące w fazie przebudowy są okresowe i krótkotrwałe; znikają po zakończeniu prac.

Istnieje ryzyko zwiększenia poziomu hałasu wzdłuż nowopowstałych szlaków komunikacyjnych.

8.2.5. Oddziaływanie na przyrodę i obszary chronione

Planowane przedsięwzięcia występują w rejonie Spalskiego Parku Krajobrazowego. Prowadzone będą głównie na obszarach zurbanizowanych więc nie powinny powodować niszczenia obszarów cennych przyrodniczo oraz przemieszczania się osobników tworzących lokalne populacje. W północno-zachodniej części gminy będzie się znajdował projektowany obecnie Spalsko-Sulejowski Obszar Chronionego Krajobrazu.

Użytki ekologiczne na terenie gminy znajdują się w następujących miejscach:

- łąka w Kraśnicy,
- bagno w Kraśnicy,
- bagno w Mroczkowie Dużym,

Do obiektów chronionych zalicza się także pomniki przyrody - dęby szypułkowe zlokalizowane w miejscowościach Januszewice, Mroczków Gościnny oraz Ogonowice.

Nie identyfikuje się oddziaływania na istniejące i planowane formy ochrony przyrody.

Szczegółowa analiza oddziaływań poszczególnych inwestycji na te elementy chronione (zarówno obszarowe jak i punktowe) będzie prowadzona na etapie wydania decyzji o środowiskowych uwarunkowaniach zgody na realizację przedsięwzięć.

8.2.6. Oddziaływanie na krajobraz

Budowa czy przebudowa infrastruktury technicznej nie będzie wpływać negatywnie na krajobraz z uwagi na fakt, że dotyczy w znacznej mierze terenów zabudowanych.

8.2.7. Oddziaływanie na zabytki

Szczegółowa analiza oddziaływań poszczególnych inwestycji będzie prowadzona na etapie wydawania decyzji środowiskowych dla planowanych przedsięwzięć.

Celem identyfikacji najważniejszych skutków dla środowiska i obszarów narażonych na zmiany i oddziaływania związane z realizacją przedmiotowego Programu Ochrony Środowiska w tabeli 2 przedstawiono kryteria analizy i oceny (na podstawie opracowania Instytutu Rozwoju Miast – Podstawy metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla potrzeb planowania przestrzennego, Kraków, 2002 r.).

Z analizy przedstawionej w tabeli 2 wynika, że opiniowany Program w większości analizowanych kryteriów oceny powodować będzie skutki pozytywne, bądź obojętne dla środowiska. Nieliczne negatywne skutki związane będą z koniecznością zajęcia kolejnych, nowych pod zakład zagospodarowania odpadów, oczyszczalni ścieków i elementów infrastruktury technicznej.

Tabela 2 Identyfikacja najważniejszych skutków dla środowiska i obszarów narażonych na zmiany i oddziaływania związane z realizacją POŚ

ELEMENTY OCENY WG DYREKTYWY 2001/42 I II PEP	KRYTERIA SOOŚ	OCENA WPŁYWU POŚ DLA GMINY OPOCZNO		
		POZYTYWNY	OBOJĘTNY	NEGATYWNY
I ŚRODOWISKO				
POWIERZCHNIA ZIEMI	Poprawa struktury użytkowania gruntów		x	
	Zabudowa nowych terenów			x
	Wpływ na procesy erozji	x		
ZASOBY KOPALIN	Zużycie surowców mineralnych		x	
	Odzysk surowców w ramach recyklingu	x		
GLEBY	Ochrona gleb klasy I-III	x		
	Wpływ na poziom zanieczyszczenia gleb	x		
ZASOBY PRZYRODY	Ubytek powierzchni terenów cennych przyrodniczo	x		
	Zachowanie bioróżnorodności	x		
	Wpływ na tereny przyrody chronionej	x		
LASY	Wpływ na lesistość terenów	x		
	Wpływ na zdrowotność drzewostanów	x		
POPULACJA I ZDROWIE LUDZI	Wpływ na tereny służące do rekreacji i wypoczynku	x		
	Wpływ na warunki akustyczne terenów mieszkaniowych	x		
	Wpływ na warunki aerosanitarne	x		
JAKOŚĆ WÓD	Wpływ na poprawę jakości wód podziemnych w kontekście utrzymania wymaganych standardów środowiskowych i zdrowotnych	x		
JAKOŚĆ POWIETRZA	Redukcja emisji zanieczyszczeń do powietrza ze źródeł istniejących	x		
	Powstawanie nowych źródeł emisji			x
CZYNNIKI KLIMATYCZNE	Redukcja gazów cieplarnianych	x		
	Wpływ na klimat lokalny	x		
WALORY KRAJOBRAZOWE I KULTUROWE	Znaczenie dla poprawy estetyki krajobrazu	x		
	Redukcja powierzchni terenów zdegradowanych	x		
	Wpływ na miejsca i obszary zabudowy historycznej		x	
II ZRÓWNOWAŻONE WYKORZYSTANIE SUROWCÓW, MATERIAŁÓW, WODY I ENERGII				
WODOCHŁONNOŚĆ	Racjonalizacja zużycia wody w sferze komunalnej	x		
MATERIAŁOCHŁONNOŚĆ	Odzysk surowców „u źródła”	x		
ZAGOSPODAROWANIE ODPADÓW	Zmniejszenie strumienia odpadów kierowanych na składowiska	x		
	Zwiększenie odzysku surowców wtórnych	x		
	Wzrost stopnia unieszkodliwiania odpadów niebezpiecznych	x		
TRANSPORT	Ograniczenie ilości i zasięgu transportu odpadów	x		

9. Rozwiązania mające na celu zapobieganie, ograniczenie lub kompensację przyrodniczą negatywnych oddziaływań na środowisko mogących być rezultatem realizacji projektowanego dokumentu

Oddziaływania negatywne identyfikuje się w związku z budową następujących obiektów:

- ✓ Regionalnego Zakładu Zagospodarowania Odpadów,
- ✓ oczyszczalni ścieków,
- ✓ przebudową ujęcia wody,
- ✓ budową lub przebudowa infrastruktury technicznej (drogi, kanalizacja sanitarna i deszczowa, wodociągi).

Proponowane rozwiązania minimalizujące:

Etap budowy:

Złagodzenie negatywnych oddziaływań etapu budowy odnosić się będzie do odpowiedniego prowadzenia prac budowlanych oraz właściwego wykorzystania maszyn i urządzeń.

W celu zapobiegania wzrostowi wydzielanych spalin, hałasu, wycieków olejów i smarów należy zadbać, aby sprzęt i środki transportowe były w dobrym stanie technicznym, prawidłowo utrzymane i wyposażone. Wskazane jest zastosowanie opony zakrywających skrzynię ładunkową pojazdów przewożących mieszanki cementowe, które ograniczą emisję szkodliwych gazów i oparów. Maszyny powinny być właściwie eksploatowane, ponieważ obciążone powodują wzrost emisji spalin i hałasu. Istotna jest kontrola stanu technicznego wykorzystywanych urządzeń, która zapobiega w znacznym stopniu awariom. Należy wykluczyć ryzyko przedostania się produktów ropopochodnych.

Szczególnie istotne jest gospodarowanie odpadami powstającymi przy pracach; niedopuszczalne jest pozostawienie jakichkolwiek odpadów (smarów, olejów). Substancje niebezpieczne powinny być składowane w bazach sprzętowo – magazynowych.

Etap eksploatacji:

Planowane obiekty i instalacje muszą spełniać standardy budowlane i emisyjne, być właściwie eksploatowane i konserwowane. Procesy technologiczne powinny być pod stałą kontrolą.

W celu ochrony przed zaśmiecaniem terenu należy wykorzystywać siatki zabezpieczające (również na pojazdach transportujących odpady).

W celu zabezpieczenia przed nadmiernym pyleniem należy polewać wodą drogi transportowe na terenie ZZO. Istotne jest, aby wszystkie technologie wykorzystywane w systemie gospodarowania odpadami spełniały kryteria BAT.

Czynności wykonywane na terenie oczyszczalni ścieków, ZZO oraz ujęcia wody powinny być wykonywane zgodnie z zatwierdzoną instrukcją eksploatacji obiektu.

10. Rozwiązania alternatywne do rozwiązań zawartych w projektowanym dokumencie wraz z uzasadnieniem ich wyboru oraz opis metod dokonania oceny prowadzącej do tego wyboru, w tym także wskazania napotkanych trudności wynikających z niedostatków techniki lub współczesnej wiedzy

Rozwiązania zastosowane w Programie zgodne są z zapisami w dokumentach wyższego rzędu; są w pełni zasadne, z ekologicznego oraz ekonomicznego punktu widzenia, stąd nieuzasadnione jest stosowanie alternatywnych. Jednak z uwagi na lokalne uwarunkowania wskazane byłoby przedstawienie możliwości etapowania inwestycji.

Warunkiem prawidłowego funkcjonowania zaproponowanych w POŚ rozwiązań jest zachowanie określonych terminów realizacji przyjętych zadań, dostępność środków finansowych i brak protestów mieszkańców. Szczególny nacisk należy położyć na szeroką edukację mieszkańców. Samorząd powinien zdecydowanie przystąpić do egzekucji realizacji obowiązków przypisanych mieszkańcom gminy przez ustawę o utrzymaniu czystości i porządku w gminie.

W przypadku zaproponowanych działań, wpływających korzystnie na środowisko, zaproponowanie rozwiązań alternatywnych jest nieuzasadnione.

11. Informacje o przewidywanych metodach analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

Wdrażanie Programu Ochrony Środowiska będzie podlegało regularnej ocenie w zakresie:

- określenia stopnia wykonania przedsięwzięć,
- określenia stopnia realizacji przyjętych celów,
- oceny rozbieżności pomiędzy przyjętymi celami i działaniami, a ich wykonaniem,
- analizy przyczyn tych rozbieżności.

Burmistrz będzie oceniał co dwa lata stopień wdrażania Programu. Ocena ta będzie podstawą przygotowania raportu z wykonania Programu, opracowaniem listy przedsięwzięć przewidzianych do realizacji w ciągu kolejnych czterech lat, aktualizacji celów i kierunków działań ekologicznych. Konieczne będzie regularne gromadzenie, analiza i ocena danych dotyczących stanu środowiska.

Lista wskaźników monitorujących Program (mogą one zostać zmodyfikowane):

- jakość wód powierzchniowych, udział wód pozaklasowych,
- jakość wód podziemnych, udział wód bardzo dobrych i dobrych,
- stopień zwodociągowania miasta,

- stopień skanalizowania miasta,
- ścieki przemysłowe i komunalne wymagające oczyszczenia odprowadzane do wód powierzchniowych lub do ziemi,
- stosunek długości sieci kanalizacyjnej do sieci wodociągowej,
- ilość wytwarzanych odpadów komunalnych na jednego mieszkańca na rok,
- udział odpadów komunalnych składowanych na składowiskach,
- udział odpadów przemysłowych składowanych na składowiskach,
- wielkość emisji zanieczyszczeń pyłowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych,
- wielkość emisji zanieczyszczeń gazowych do powietrza z zakładów szczególnie uciążliwych,
- liczba punktów monitoringu hałasu, gdzie stwierdzono przekroczenie dopuszczalnych poziomów,
- wskaźnik lesistości,
- procentowy udział powierzchni terenów objętych ochroną prawną,
- nakłady inwestycyjne na ochronę środowiska,
- udział energii odnawialnej w całkowitym zużyciu energii pierwotnej,
- liczba gospodarstw ekologicznych posiadających certyfikat i powierzchnia upraw,
- udział społeczeństwa w działaniach na rzecz ochrony środowiska wg oceny jakościowej,
- ilość i zasadność interwencji i wniosków zgłaszanych przez mieszkańców,
- liczba, jakość i skuteczność kampanii edukacyjno – informacyjnych.

12. Informacje o możliwym transgranicznym oddziaływaniu na środowisko

Z uwagi na lokalizację gminy Opoczno oraz planowane rozwiązania, realizacja działań nie będzie wywoływać oddziaływań transgranicznych. Planowane obiekty ze względu na lokalizację nie będą powodować transgranicznego oddziaływania na środowisko.

13. Streszczenie w języku niespecjalistycznym

Postępowanie w sprawie oceny oddziaływania na środowisko przez właściwy organ administracji odbywa się w oparciu o „Prognozę oddziaływania na środowisko”. Głównym celem dokumentu jest identyfikacja oddziaływania na środowisko realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno.

Prognoza oddziaływania zawiera informacje zgodne z art. 51 ust. 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. Nr 199 poz. 1227) oraz pismem

Regionalnego Dyrektora Ochrony Środowiska w Łodzi znak: RDOŚ-10-WSI-o-6625/318/2009/sś z dnia 15 lipca 2009 r.

Stan systemu ochrony środowiska wraz z kierunkami działań w tym zakresie poddano analizie oraz odniesiono do stanu środowiska na terenie gminy. Na tej podstawie identyfikowano możliwe skutki oddziaływania na środowisko realizacji założeń Programu Ochrony Środowiska dla Gminy Opoczno na lata 2009-2011.

Przedstawiono główne cele Programu, wnioski z analizy stanu środowiska na terenie gminy i działania zmierzające do poprawy sytuacji w zakresie ochrony środowiska. Opisano również stan środowiska obszarów objętych znaczącym oddziaływaniem realizacji założeń Programu.

Przedstawiono cele i kierunki działań dokumentów krajowych regulujących działania zmierzające do poprawy stanu środowiska oraz przewidywane metody analizy realizacji postanowień projektowanego dokumentu.

Najbardziej znaczące oddziaływania negatywne identyfikuje się w związku z budową Zakładu Zagospodarowania Odpadów, oczyszczalni ścieków oraz przebudową ujęcia wody. Zaproponowano rozwiązania minimalizujące dla budowy wymienionych obiektów.

Realizacja działań ujętych w Programie Ochrony Środowiska dla Gminy Opoczno nie będzie powodować transgranicznego oddziaływania na środowisko.

14. Wykorzystane materiały

Źródłem danych były następujące dokumenty:

- ✓ Plan Gospodarki Odpadami dla gminy Opoczno,
- ✓ Program Ochrony Środowiska dla gminy Opoczno,
- ✓ Programy Ochrony Środowiska dla powiatu opoczyńskiego,
- ✓ Krajowy Plan Gospodarki Odpadami 2010,
- ✓ Polityka Ekologiczna Państwa w latach 2009-2012 z perspektywą do roku 2016
- ✓ Program Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego 2011,
- ✓ Prognoza oddziaływania na środowisko projektu Programu Ochrony Środowiska Województwa Łódzkiego na lata 2008-2011 z uwzględnieniem lat 2012-2015
- ✓ Podstawy metodyczne sporządzania strategicznych ocen oddziaływania na środowisko dla potrzeb planowania przestrzennego, opracowanie Instytutu Rozwoju Miast, Kraków 2002 r.
- ✓ Informacje uzyskane w Urzędzie Gminy w Opocznie